

BREXIT - PERSPEKTIVY

Stáda, 06. červenec 2016

Brexit, jako viditelný signál návratu uzavřené, zároveň s množícími se nacionalistickými projevy v různých zemích, nám ukazuje, že z jiná z nitra národa vystupovat jako mimo oficiální ideologii kosmopolitismu. Brexit není, stejně jako jiné separatistické projevy, nějakým organizovaným konspiračním převratem, ale výrazem vlny vnitřní vyláčení vospělého národa. Kosmopolitismus ovšem mrtev není a jak je vidět na výsledcích hlasování, jeho vitalita je a zůstane.

Ujijeme v širokém dobovém paradigmatu vyznačujícím se civilizačním zlomem způsobeným globalizací. Technické prostředky dovolují snadnější komunikaci a cestování, taktéž doprava bez překážek má dnešní světový obchod. Nová generace, vychovaná v tomto prostředí, se už chová jinak, odložila staré hodnoty a přijala nové. Moc se přesunula od států k anonymním globálním oligarchům a jejich pravé ruce – bruselským byrokratům. Obávané jsou proto znechucení politikou, protože nemohou prosadit svoje zájmy. Obviňují kdekoho, ale ti, kteří mohou za základní problémy, nesedí nikde v dosahu institucí státu ani občanů samotných. Výkon povinností státu k občanovi se stává stále více problematickým. Tento jev se stává stále zámetelnějším, Evropská unie jej urychluje, vystavuje do prostředí svoje administrativní opatření, kterými nahrazuje demokraticky zvolené orgány a pouť na sebe hnává, ať koliv dala jen to, co internacionalizace žádá, vlastní vytváří její laboratoř, jakousi středověkou administrativní mocí. Ve hře jsou dva fenomény, jedním je otevřenost hranic, druhým bruselská administrativa. Bylo by velmi dobré, kdyby bylo možno se zbavit bruselské administrativy, ale zachovat otevřenost. To ovšem není možné. Kdyby zmizela nadvláda Bruselu, vzniknou hranice pro východoevropské pracovníky, o jejichž statutu bude rozhodovat britská administrativa, vznikne mnoho jevů uzavíracího charakteru. Brusel je tedy jakýmsi garantem otevřenosti, přináší pozitivní i negativní, ale určité uzavření brexitem je nezvratné. A tak se projevuje pomalu rozdělení na ty, kterým otevřenost vyhovuje a bruselská administrativa nevadí, a na ty, kterým vadí především bruselská administrativa a v některých případech i otevřenost hranic, z čehož vyplývá požadavek na návrat suverenity státu. Tyto skupiny se od sebe stále více oddělují v souladu s tím, jak se globalizace prosazuje a jak se snižuje rozhodovací pravomoc státu a tím i možnost občana se účastnit procesu řízení svého osudu. Tak vzniká propast mezi kosmopolitismem a nacionalismem. EU se stává vystrášenou lící, která schytává facky rozdáváné nacionalisty za internacionální a integrační vývoj, který nemá být v podstatě jiný než ten, který je; lze pouze jen otáčet a povolovat nebo utahovat. Pochybují, že nyní, po brexitu, najde EU jinou cestu integrace. Těsně integrace souboru národů, které nemají jednotnou identitu, je buď nemožná, nebo vede k nedemokratickým způsobům vlády. Nemyslím si, že je nějaká třetí cesta, jsou pouze kompromisy. Paradoxem je, že právně nedemokratický Brusel garantující otevřené hranice zvyšuje svobodu jednotlivce, ale omezuje svobodu národního kolektivu. To je zcela nové paradigma, dříve nevídané. Negativní vztah k Bruselu tedy budou mít především ti, pro který je důležitý národní kolektiv, demokracie, státní samostatnost (které zde nazývám nacionalisty), zatímco pozitivní ti, kteří nejsou spojeni se svým národem, jeho osud je jim lhostejný; nezajímá, jsou ukotveni ve světovém prostoru (které zde nazývám kosmopolity - internacionalisty). Na první pohled jsou kosmopolité rozpoznatelní tím, že obvykle pro ně demokracie není nejvyšší hodnotou a politickým prvkem, protože demokracie je bytostně spjata s národní svobodou. Postupná internacionalizace politiky a ponížení bytostných zájmů národa. Internacionalisté nemají plán. Neví dobře, jakou společnost chtějí, pouze prosazují směr. Jaký bude internacionální svět bez národa a států? Žádný takový tu nikdy nebyl. Jaký bude internacionální svět bez národních prvků? Zatím byli lidé vždy nějak závislí na státu, i kdyby se s ním neidentifikovali využívali vždy doma zakotvených lidí, kteří stát řídili a vešmějné záležitosti. Pokud se dostávají vedení států kosmopolité (obvykle hájící tzv. evropské hodnoty), nastává pouze zmatek, protože postupují v mnoha věcech proti státu a jeho zájmům. Pokud jsou nějak spojeni s EU, zloba občanů se potom snáší a na bruselskou administrativu. EU je vlastně takovým hnízdem a oporou kosmopolitů. Hlavní proud internacionalistů tvoří dobře vychovaní a přesvědčení zastánci „duhové společnosti“. Tato skupina je svým způsobem zajímavá a její vznik je právně oním jevem ohlašujícím přechod k nové civilizaci. Fyzickou esencí jejich přesvědčení je internacionální ukotvení. Od mládí se stýkají s příslušníky jiných národů, velmi brzy se naučí cizí jazyk, cestují po světě, pracují ve světě, stávají se světoběžníky nejsoucím nikde doma a domů se nevracejí natrvalo. Ale mnozí ani moc nikam nejedí, ale duchovně prostě nejsou doma, ujíjí cizí kulturou a doma jsou proto, že by v cizině existenci neobstáli. Bauman mluví o tekuté modernitě (viz 1), já v mnoha esejích mluvím o escapistech, kteří „unikli“ ze svého přirozeného prostředí domova. Oba výrazy vyjadřují totéž: lidi bez vzájemných pevných vztahů a bez vztahu ke společnosti. Důvod je obvykle jednak v životním stylu moderní technické společnosti, vyznačených hodnotách nihilistického charakteru. Escapismus je přehnaný liberalismus a individualismus v prostředí, které ztratilo tradiční základní hodnoty, obě přehnaně nadřazené hodnoty: pravdu, spravedlnost, sounáležitost, věrnost, harmonii a kontinuitu a nahradilo je lidskými hodnotami tzv. lidskými právy a svobodami. Escapisté neuznávající jakékoliv nadřazené a přehnaně nadřazené hodnoty se potom chovají sobecky. Než by za něco bojovali, raději si vysvětlí, že vlastní tuto hodnotu nepotřebují. Tak se stal nepotřebným národ, stát, rodina a obec. Ztráta věle bojovat za podstatný kolektiv, který je zplodil, vychoval a dal podstatné do života, ztráta věrnosti a věrnosti je potom samozřejmě zmetelná i na nezakládání rodin a životním hedonismu (užívání života jako životní cíl). Opuštění hodnot přehnaně nadřazených je vlastně pohodlné. Ač zatížen zodpovědností za společenské problémy: rodinu, obec, národ, náboženství. Falešná vize dokonalého světa vedla k tezi sebeomezení v liberálním ideálu, které se ovšem dobrovolně nekoná a není žád, který by je

vyádoval. Internacionalistické páesváďení odpovídá páesnĀ tomu, co escapisté potĀebují, aby se zbavili zodpovědnosti a povinností ke společnosti. Internacionalismus je výkladem jejich postoje, zbavuje je viny za opuštění tradičních hodnot. Vnitřní síly v odporu proti internacionalizaci Existenci escapistů zajišťuje souasný páechodný stát, který existuje stát, ale sounáležitost s ním uá mají jen nákteřní, kteřní to vše jaksí „táhnou“. Máme je, moána trochu nepáesnĀ, nazvat nacionalisty. Nacionalismus, který má obranný charakter, je pámirožený. Je v lidské pámiroženosti bránit kolektiv, který ĀlovĀka zplodil a vychoval. Ani únik od společnosti (escapismus), doprovázený obvykle kosmopolitismem, není nepámirožený (je hédonicky pragmatický), ale protože je nepámiroženým vývojovým prvkem (společensva s páevahou takových lidí zanikla), není zakotven v mravní stránce lidské společnosti. Escapická (Āi tekutá) společnost v plné parádĀ existovat nemá, opravdového kosmopolitismu nelze o společnosti všbec hovořit. Nacionalisté mají zodpovědnost za svůj národ, dovedou pro něj pracovat i mimo placené služby, dovedou se za něj „obětovat“. Bez nich prakticky stát existovat nemá a všt bez státĀ si zatím také nelze páedstavit; všt založený na escapistech vede k chaosu a ideologii internacionalisté bez identity mohou vykonávat jen diktaturu. Situace je tedy tristní, internacionalisté mají znaou moc, pokud vládnou ve státech, jsou vlastně z jistého hlediska jakými „zrádci“, protože zájem státu ĀdnĀ nehájí, ale zároveň nic jiného než stát dnes není. Nesloužit státním zájmĀm a zároveň nemít k dispozici nic jiného než stát, je rozpor dneška.

To je typický postoj A. Merkelové: Slouží ideologické internacionalistické vizi multikulturní společnosti, páijímá migranty, aby vytvořila menšiny a „duhovou společnost“, ale k tomu potĀebuje stát; ovšem jeho bytostné zájmy zároveň zraňuje. Internacionalismus a stát to nejde dohromady. Stát musí pádit nacionalisté, kteřní s ním identifikují a mají k němu emotivní vztah, jinak stát existovat nemá. Tito lidé, které máme té nazvat „vnitřní reakce“, jsou aktéry organizací, které jsou nazývány nacionalistické a které se momentálně nalézají např. Evropou. Jsou to jakési „síly zodpovědnosti“ s domovem a jeho odkazem. Jsou si všdomi toho, co vlastně domov páiná, jak dleáit je zachování historických vazeb a kontinuity kultury. Obvykle jsou to potomci pávodních obyvatel nebo s nimi jak spáznĀní a solidární. Zároveň se jedná obvykle o starší lidi, o rodiny s dětmi, o lidi uselá na místě, o lidi zakořeně ve svém prostředí. Momentálně tito lidé zachraují stát, Āim pro budoucnost rozhodující akt, protože bez státu nemá existovat společnost. Jiná vize než plnohodnotný stát není reálná, to si uvdomují síly brexitu, prezidentský kandidát Trump, Pegida a ostatní. Rozhodujícím momentem páeklopení tohoto všdomí jsou problémy s nepáizpá sobivými migranty a řzné sociální výdaje na migranty. Co doutnalo, se náhle projeví migrační krizí. Avšak ten doutnající ohýnek byla páedevěm zodpovědnost za svoji zemi a její kulturu páeivající dlouho „pod pantoflem“ výhod z globalizace, svobodného obchodu a volného pohybu.

Charakter sporu: Máme Āřici, Āe obě strany mají svoje argumenty, které jsou k situaci zcela relevantní: Internacionalistické páiznĀ „otevřenosti“ mají pravdu, že technická globalizace je na postupu stále intenzivně; komunikacími prostředky. Mezinárodní obchod je velmi výhodný zvlá dovozem levného zboží ze zahraničí, tunelovat dceřiné společnosti a platit daně v dařových rájích nebo v zemích sídla holdingu. Dá se je argumentovat snadně; cestováním bez pasů, ale to je jen podpřný argument, protože ani v uzavřeném státĀ být pasy nemusí. Argumentace, že uzavřené státy jsou hnízdem útočného nacionalismu pro ostatní národy, nemá v souasné době žádnou relevanci. Záruky míru jsou v mezinárodní oblasti, v obranných společnostech apod. Nevýhody: Vývoj k internacionalizaci nese sebou ony záporné prvky, které vyplývají z podstaty všci „ z rozkladu státĀ a národních společenstev, což páiná; páehnanou individualizaci Āivota (escapismus) odloučení od společenských zájmĀ, neschopnost poctivě a pro národ nezištně politiky. Jaká má být společnost (spíše; pouze nějaký soubor lidí) není jasné. Pokud by to měla být sjednocená Evropa, ani zde není jasné, jaký model by byl vlastně demokratický, Āivotaschopný a nediktátorský. Nacionalisté mají v rukou odstranění vlivu kosmopolitní ideologií a tím vytvoření sociálního kapitálu vlastenectví. Není samozřejmé moané na to úplně spoléhat, protože všichni lidé se tak chovat nebudou. Nacionalismus je bliš; pámiroženosti, nepotĀebuje vyuívání ideologické manipulace, protože je vlastně sám o sobě ideálem. Nacionalistická akce obvykle vyvolává davové scény, ale protože je založena témě výhradně emotivně, nemá dlouhého trvání. (To je velká nevýhoda.) Nacionalismus chce obět. Je otázkou, zda ti, kteřní budou na náměstích mávat národní vlajkami, jsou ochotni opravdu zářit s obnovou své vlasti. To znamená velké úsilí, zvlá; proto, že bude blokováno zahraničními silami a všlí ideologických internacionalistů. Opravdové vlastenectví, pokud by uspĀlo a získalo dostatek lidí, je jedinou skutečnou záchránou, protože jen ono vlastně dokáže obnovit rodiny, tradiční Āád a vyvolat hnutí za obnovu prostředí a založ nadasová Āmeeni k páeřití. Ta jsou velmi náročná, jen pošet dĀtí v reprodukčním všku vyáduje, aby Ā vydávaly a páitím jim neubýlo práce, spíše; naopak. Obávám se ovšem, že lidé, jakmile budou konfrontováni s nutností zvýšené aktivity a nastolení úsporných poměrů, velice rychle uteou do shnilých vod nekonečného řstu materiálních prostředků, individualismu, hédonismu, sladkému Āivotu bez dĀtí a skončí escapismem, únikem od společenské zodpovědnosti do otevřeného všta, který je bez závazků, byš zcela zámetelně nemá budoucnost. Tento Ālánek je spíše; obecnou úvahou nad evropským vývojem, než vysvětlením výsledků referenda v Británii, kde urĀitĀ hrálo roli urĀitĀ více aspektů, než zde uvádím. VLASTIMIL PODRACKÝ Literatura: Zygmunt Bauman „ Tekutá modernost „; Mladá Fronta 2002